

nes: que vt expleri nunq̄ p̄nt: sic et acriora supplicia inferūt. nā quēadmo dū qui siti assidua verat. vel infimis sibi ad potū expositis fontibus: nihil ex his capiet utilitatis: cū nequeat p̄tinuz quo laborat morbu restinguere. sic contra qui in desiderijs vixerit: s̄ oīa ad necessitatē metiatur: hoc nunq̄ erit sitis ardore affectus. quin procul a se temulentia eiusmodi om̄is: et lasciuie euanescent. Tātū igit tibi erit cū bi capessēdū: quāto dem̄ esuries possit. **N**is vtere indumentis. q̄b̄ carne ebtegere queas: non ornare. ne id illi exitio sit futurū: que si remollescē tuo p̄missu ceperit: bona eius offensa validudine: nimia indulgētia dissoluetur. **V**t itaq̄ optimuz hēas aie tue vehiculū: vtq̄ tutius nauis rector. gubernaculo ih̄deat: et miles facile arma p̄tractet. curandū erit equo moderamine agantur oīa: nec enī multis abūdate s̄ paucis indigē: frugi hoīem facit. siquidē diuitijs affluens: vel inoffensibus vereri oīa solet: qui vero minoribus erit fortunis. iocūdior semp. eq̄o ri aīo tolerabit iniurias: q̄ qui nullus fuerit affectus. **N**on itaq̄ illud erit appetendū. nequa nobis molestia offeratur: quin potius eā inferre cupiēt: ad facere ne liceat optādū quod assequi aliunde non possum: nisi cū sacrum maioribus rebus paruitactis: necessarijs contenti.

Ne scandalū cuiq̄ s̄m ponamus.

Sermo xiiij.

Ad uertē quātū Paulus cure et diligentie prestiterit: ne sui exemplo quēpiā p̄turbaret. inquit enī. **S**i cibi gr̄a frat̄ tuū tristitiā ceperit: nondū secundū charitatē icedis. q̄ si merore afficiendus non erit: eo minus p̄ te nec irritādus **E**t rursus idē. **N**eq̄ p̄pter cibū destrucs opus dei. nā si sacrā aliq̄ edez

subuerti: graue et nefariū existimatur. quāto magis spiritale hoc templū: s̄ ruinam patiat: q̄n et hoīes cōstet sanctitate sacris edib̄ lōge p̄stare! q̄ppe nō parietū gratia: s̄ nostri hui' tēpli: mortē xp̄is oppetijt. **C**ircūspectem itaq̄ ipsi nosyndiq̄: nulliq̄ vel tenuem querimonie cām prebeam. **P**ōt etenī vita hec nostra cū studio p̄ferri: et nos ipsi q̄ multis ocl̄s abundem: necesse est: neq̄ quoq̄ id pacto credē: ignorantia. s̄ satis nobis ad excusatōnē ualiturā. pro qua et penas daturi sumus: cū ea nec ueniam mereat. **C**ōstat sane et iudeos p̄ iustitiā deliquisse: q̄uis eiusmodi illoz ignorantio: nulla sit uenia dignāda. **G**ētes p̄terea nominus fuisse ignorantia captas: nec tñ p̄terea p̄nt excusari. **N**ā si ignores que sciri nequeūt aut cognosci: culpa uacabis. cōtra uero si te cogniti facilia lateant: extrema supplitia ferēs: quin etiā si haud oīno nobis ipsi deerim: s̄ conātib̄ que abstrusa sunt et recōdita cognitioe attingē: opē deus et auxiliū feret. quod quidē et paulus dixit se philipēsibus patet hoc mō. et si q̄d aliter senseritis id deus et uobis reuelabit. **A**t cū ea que factu nobis facilia sunt: p̄ficere recūsam: neq̄ illū sum adiuuorē habituri: quod et iudeis accidit **I**deo enī xp̄is inquit eis in pabulis loquor: vt uidentes nō uideant. **D**icet aliquis. **Q**uo pacto uisu carebunt qui uident. maxie siquidē cum spectarēt abigi p̄ xp̄m demones: nec tñ tēperabāt: id illi obijcēt. **D**emoniū hēs. cū a mortuis cernerēt excitatos: nō eū adorabāt: q̄n morte afficē conabant. **C**orneliū uero nihil istoz silis uidebatur: cui pro uirib̄ oīa facitāt: supplebat deus q̄d defuisset. **N**eq̄ id q̄ras: quo pacto ex gentib̄ aliquē cū prob' sit et simplex aspernet de? **P**ūcipio dixerī: nulli hoīz posse nisi crea

tor: cuius piā patere p̄bitatē: deū nullā: gētilē illū aut curā adhibuisse: aut studiū: vt dei haberet notionē Dices fortasse. Quonā pacto dei quispiā cognitionē assequetur: qui nulla sit sapientia instructus: at hunc quē ipse nec sapientem iudicas: nec prudētē: s; incautū appellas: et intilē: si fueris i bonis externis piclitas: cernerēs lōge rei sue intētiū: et circa eiusmōi appime diligentē: q̄ si pari studio spiritualibus reb; icubuisse: quo ceteris solet: non adeo foret apud deū despectus. nā cū veritas ipsa sit sole splēdidior: q̄cūq; se q̄sq; cōtulerit: eodē sibi si paulo fuerit attētiō: salutē cōueiet. quod sane supuacaneū videri non debet. siquidē et xpi res geste: haud q̄q; palestis locis vel angusto aliquo orbis terrarū angulo: circūscribuntur. Nonne et ipse p̄phetam audisti istiusmōi de xpo predicantē: me oēs visuri sunt a minimo ad usq; maiorē? Nonne etiā intelligis hec dicta veris fuisse reb; cōfirmata? Quā ergo hi rōne veniā sunt hīcturi: qui cū videant veritatis leges cūctis esse ad pdiscendū expositas: nec tamē his umbi studeāt? Dicit aliq; istiusmōi ab hoīe rusticano et barbaro duxeris erigēda? non equidē a barbaro solū: et ruri versato: quin ab eo exegerim qui oēs barbarie supet et feritate Cur enī (dic mihi) si qua de re agat rusticam; his: si re; fiat: et obiecta cōfutare nouit: et aduersario si vim patitur: obsistere: factiareq; oīa astu et viribus: ne dāno vel tenui afficiat. verū ad ea que spūs sunt nō pari prudētia vit? Porro cū lapidē adorat venera būdus: ac ducit p̄ deo: cū festos illi celebrat dies: cū pecunias fundit: vereriq; si eius numē fatef: nihil vltra v̄ ignauus vel torpens pre ei; ineptitudine videbit? at cū verus ipse cōgrēndus est deus: tūc mihi hoīem hūc: nec

sanū satis: nec frugi eē cōmēoras? nō ita se res bñt: non ita. Nā inertie dū taxat hoc crimē erit? quos enī mori b; vel faciliores vel rudiores opinaris: eos nequos Abrae fuisse tpibus cōstat: an huius nostre etatis hoīes? id: certe clarū: Abrae dixeris: vel qm̄ pietas ipsa et religio inuentu facilioz nostris his an Abrae seculis: nostris quippe: quib; dei nomē est apud oēs vulgatū: et p̄nunciatū a p̄phetis et finē res ipse naēte. et gētū oppinōdes sunt cōfutate et repudiate. Accedit etiam q̄ tunc tpis hoīes: nondū erāt veritatis cognitione instructi: et scelera sue ditionis vniuersa effecerant: nec lex erat vlla ad castigationē promulgata: p̄pheta null;: nulla miracula: doctrine nihil: aut q̄ eius cognitionem haberēt nō mlti. neq; aliud eiusmōi. qm̄ erāt omīa tanq; in profundis tenebus: obscuraq; turbida nocte p̄stituta. ita vt tot rebus aduersantib;: mirādus ille et ingētis anī vir: et dei notionē habebat: et virtute exercita plerosq; ad se imitādū induxit. Quid magis in eo mirū videri debet: cū esset externe huius et hūane sapiētie pro: fusus ignarus. nō dū enim fuerāt elementa litterarū inuenta. vix conanti illi pro sua virili oīa: opē deus et auxiliū tulit. neq; enī dici pōt Abraā: eā a suis maiorib; accepisse religionē: q̄ppe qui idolis inseruissent. nihilomin; cū tali b; esset ille progeito: ib; ortus barbarus insup natiōe fuisse: et inter barbaros enutrit;: neminemq; habuisset diuīe religionis instructorem: tm̄ reliquos q̄ vel leges accepissent et p̄phetas: probitate antecunt: q̄ntū nec dici fat pōt. Cur illud? qm̄ spiritū pro: intēti;: p̄hibitus bonis nec cure nimū impēdebat. Quid p̄terea Melchise: dech; nonne et is Abrae tpibus fuit: adeoq; claruit vt dei sacerdos dicē?

Neque enim fieri poterat: ut qui castus et continenter vitam duceret: contemptui haberetur. Cum itaque intelligamus: e quibusdam probata consuetudine: quod semel sentimus: firmum ac stabile seruandum esse: et non erunt pro nos actiones circumspectande ut vite melioris perfectum nascamur. nec deus precandus ut supplicia a quouis hominum exigat: aut scrutandum cur hunc sanitati restituat: alium ad se iam factum reuocet. sic enim haud secus sane facere videremur: quod solet infens seruus: qui domini dispensationem disquirat. Miserum equidem te et calamitosum dixerunt: cui cum futura supplicia cure esse debent: quo ve sit pacto deus conciliandus: aliorum penas deposcas: pro quibus et tibi tormenta subeunda sunt: illi ommissis quorum sis rationem redditurus. Dicit aliquis. Quid igitur sunt ne hec gentili cuique et infideli renuncianda: quoniam etiam velim non solum gentilem hominem eadem hec comonefacias: sed teipsum ve rectius vinas: siquidem gentilis ille vite tue mouebit: pensis: non mediocriter ex his fuerit offensus. Ad hec tibi quod respondendum sit cogita: nam si qua re alia offendet: nullam eris ob id rationem redditurus: at si ex prauis tuis facinoribus fuerit offensus: eris sane discrimen vel extremum subiturus: eo magis si te: que forte rebus celestibus studere: conspicabitur: mox bonis partibus viderit inhiante: reformidatque eterne interiticia. Eiusmodi itaque cupiditatis insinulatus: qua uti responsione queas excogitanda est: presertim cum gentilis ille tuis flagitiis perspectis: his te sit verbis criminaturus. Tu qui iudicium illud horribile optas: cur presentia hec non aspernaris? si immortalitatem speras: cur mortem non putes? si celestis imperii amore ducaris: cur non hanc vitam contemnis? Istiusmodi ergo obiectati: cogita quid sit per te respon-

dendum: eoque magis instabile: cum te viderit ad pecuniarum iacturam tremebundum: et ad oboli vnius lucrum: letum et hilarum habentemque animam pro tenui argento venale. Nec sunt inquam hec seque que gentile offendit. Quocirca. si cure tibi tua est salus: erit pro his ratio non verbis: sed re et actionibus: reddenda. quoniam ob eiusmodi gentilis hominis questio non: nemo vniquam deum maledictis incessit: ut: quod ob vite puritate vbi que offendit: que eo erit per nos emendanda: ut reliquos ab eiusmodi petitionibus coerceamus. queret enim gentilis. unde fieri certior possum deum toleratum facilia impasse: ecce tu qui christi hanc fidem a maioribus tuis accepis: sis quod in hac tam probata religione educatus: nil tamen ea dignum pro dei iussu facis: quid ipse ad hec? Dices forte. ostenda tibi plerumque et alios qui in heremo confidunt: vis tam agere quale queris et deo gratam. Proinde non te pudet cum ex confesso christianus sis: gentilem hominem ad alios remissis: quasi nequeas ipse aliquo inditio christiani te esse ostendere. At mox ille diciturus est: quod mihi necesse est et montes adire: et solitudines insectari: si enim fieri non poterit: hominem in medijs urbibus diuersante: christi hanc fidem et sapientiam adipisci: pro maxime erit vestra hec christiana respublica inculanda: eo magis si futurum est: ut relictis urbibus nos ipsos in secessum aliquem conferramus. Id modo velim hominem afferas: uxorem liberos et domum habentem: posse ut dicis: huic vestre sapientie studere. Quid ad hec dixeris? nullus est in presentiarum subtergij aut pudoris locus. longe enim se aliter habent diuina impia. sic splendet inquit lux vestra coram hominibus. non montibus dixit: aut pro solitudine aliqua inaccessa. Nec dixeris non ut eos qui montes sibi ad habitandum elegerint minus probe: quin ut vbi

incolas deplorē q̄ virtutes inde abe-
gerunt. **O**bscuro itaq; vt illud quod
in remotissimis locis exercetur sapie
studii: ad nos vel in vrbibus tradu-
camus: vt ciuitates et loca frequen-
tiora hoc pacto excolat: sic et gētiles
reduci in viā poterunt. et offendicula
summuert: adeo vt si eos reddere is
offēsos cupieris: et tibi mercedis plu-
rimum vendicare: et vita hec tua erit
per te corrigēda: et quaq; versus illu-
strāda: vt hoīes tuis optimis facinor-
rib' perspectis: deū celestē patrē effe-
rant laudibus: nosq; ea gloria que ex-
plicari verbis haud sat p̄ merito p̄t
frui possimus.

Diligamus psequētes.

Sermo. xiiij.

Ingam' nos ipsos inuicē: vo-
lētib' vel ceteris ab hac amī-
coꝝ coniuñctione discedē: con-
stans ipse in officio permanebis: neq;
nostrū quispiā dictū illud vulgatū et
frigidū vsurpet: q̄d dici solet Amore
psequar me colentē. Et illud: vel de
xterū mihi oculū excusserim: quē nos-
trum me hēre insensū. **D**emonū dicta
sunt hec: publicanoq; potius: vel gen-
t. li diffidētia digna. tu vero q̄ sis ad
ampliōrē quādā rempublicā accētus:
et celo inscriptus: maiorib' videris es-
se obnoxius legib'. **I**dcirco erit his
verbis tempandū: quin ⁊ hoīes a tui
amore abhorētētes: plurima sunt i gra-
tiā beniuolētia reducendi. sunt enī et
hi nobis in mēbz dati: q̄d membrum
si fuerit a reliq; corpe reuulsum: enī
oīa facimus: viresq; ⁊ animū magis iū-
rendimus: vt ad priorez copulā reuo-
cemus. **M**aioris enī ē premij cū quē-
piam nec volentez ad nos amandum
pellicimus. nā si iubet deus eos fore
ad prandū inuitandos q̄ neq̄ant vi-
cē reddere: vt collatū illud in alteruz
augeat munus. lōge magis id erit i

amicitia seruandū: siquidē qui alienā
in se beniuolētiā mutuo amore cōpē-
sat: vicē repēdit: at q̄ alienū in se amo-
rem pmerēbitur: vel si nullaz reddat
amoris vicissitudinē: deū astituet p̄
ea in se beniuolētia obligatū. **U**tq;
ista omittā nihil videbit alioꝝ opa
in fungēdo officio indigere: vnde et
hi iuūadi erūt ad amandū etiā cōpel-
lendi: q̄ te oderint. **N**e igit' vbi studiū
prestandū est: negligentā inferas: neq;
q̄ id dixeris eo fore quēpiā negligē-
dū quo sit et corpe affecto: ⁊ vultudi-
ne correptus. siquidē cum amor refri-
xit: morbus est. quin refoue argentēz:
vt incaleseat. **Q**uid si ne fatus quidē
dicet aliquis incaluerit: tū rei tue vas
cabis: quid si magis algore contrahat
tur: rursus is p̄mia tibi maiora suppe-
ditabit: eoq; magis dei te sectatorē ar-
guet. **Q**u si ex amore mutuo: xp̄i disci-
puli dignoscuntur. **I**n eo enim inq̄
dignoscemī omēs esse mei discipuli: si
vos adinuicē dilexeritis: cogita quā-
te illud sit laudis: si odiū amore come-
pētes. q̄pē ⁊ dñs tuus amore: se odiē-
tes complectabatur. pro hisq; ⁊ patrem
precabatur: quātoq; illos infirmiores
spectasset: tāto magis illoꝝ curam sus-
cipiebat: dicensq; exclamabat. **N**on
opus hūt qui prosps sunt valitudine
medico: s; q̄ mala. **Q**uin etiā mensa ea
dē ⁊ p̄ctōres eque: et publicanos: di-
gnabat: q̄ntoq; magis se iudaicus po-
pulus ignominia ⁊ probus infectaba-
tur: eo maiori sibi ⁊ cure fuit ⁊ honori.
Nunc itaq; et ipse imitare: non enim
parui: hec virtus: facienda ē: qua sine
vt paulus ait: neq; martires ipsi mul-
tū deo placere potuissent. **N**e igitur
dixeris nequire te cū colē: cui ipse fue-
ris exosus: id enī vel maxie debes: o-
dienti amorē: accedit etiā q̄ nemi li-
cet amantē se odisse statī: quin ⁊ si be-
luarū sit quinis simillim' amabit: q̄ se